

MONITOR GOSPODARCZY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

8/2025
03.10.2025

Redakcja:
dr Piotr Andrzejewski, dr Justyna Schulz

SYTUACJA EKONOMICZNA W NIEMCZACH – lipiec-sierpień 2025 r.

Wyraźne spadki w niemieckiej gospodarce widoczne w drugim kwartale 2025 r. należy uznać za jednorazowe odbicie z kwartału pierwszego, będące skutkiem nadmiarowych zakupów przed wprowadzeniem ceł przez USA. Także popyt krajowy osłabł w drugim kwartale. Trzeci kwartał nie przyniósł jednak ożywienia gospodarczego, ponieważ oczekiwane bodźce pro wzrostowe wynikające z zastosowania środków polityki gospodarczej i fiskalnej wywrą wpływ dopiero w końcowym okresie 2025 r. W ujęciu miesięcznym odnotowano wzrosty w przemyśle maszynowym (+9,5%), przemyśle motoryzacyjnym (+2,3%) i sektorze farmaceutycznym (+8,4%). Sprzedaż detaliczna spadła w lipcu o 1,5% w ujęciu miesięcznym. Konsumenci zachowują ostrożność w związku z napiętą sytuacją na rynku pracy i niepewnością geopolityczną. Inflacja w sierpniu wzrosła do poziomu 2,2%, i może to być początek trendu wzrostowego. Liczba bezrobotnych przekroczyła 3 mln osób. Liczba niewypłacalnych firm była o 18,4% wyższa niż w analogicznym miesiącu 2024 r.

→ [*Die wirtschaftliche Lage in Deutschland in Juli 2025*](#)

ANALIZY

🕒 Zagrożenie dla marki Made in Germany

Model rozwoju Niemiec opierał się dotąd na wysokim udziale eksportu w PKB, który mimo dużego rynku wewnętrznego wyniósł w 2024 r. ok. 47% (dla porównania we Francji 31%, we Włoszech 32%, w Hiszpanii 34%, w Polsce 55%). Niepokojącym trendem jest jednak obserwowany od ponad dziesięciu lat spadek udziału Niemiec w światowym eksporcie towarów. W opublikowanej przez Bundesbank analizie wykazano, że w latach 2021–2024 spadek eksportu przełożył się na łączny spadek PKB w wysokości 2,4 punktów procentowych. Autorzy badający przyczyny tego procesu oparli się na ocenie dwóch czynników po stronie popytowej (mniejszy popyt na określoną grupę towarów i generalny spadek popytu na rynku klienta) oraz dwóch czynników po stronie podaży (spadek konkurencyjności produktów i spadek konkurencyjności producentów). Z analizy wynika, że 2/3 spadku udziału Niemiec w eksporcie między 2021 i 2023 r. należy przypisać pogorszeniu konkurencyjności niemieckich towarów. W okresie od 2017 do 2023 r. konkurencyjność niemieckich towarów spadła w aż 3/4 kategorii występujących na liście niemal 100 produktów opartych na technologiach przyszłości. Fakt, że spadek dotyczy szerokiej gamy towarowej, świadczy – według autorów analizy – o tym, że przyczyny są natury strukturalnej i wynikają z pogorszenia się warunków prowadzenia biznesu w Niemczech. Do strukturalnych słabości gospodarki w Niemczech autorzy zaliczają: trudności z pozyskaniem wykwalifikowanych pracowników, wysokie wzrosty płac połączone z malejącą wydajnością pracy, co zwiększa jednostkowe koszty płac w porównaniu do innych gospodarek w strefie euro, a także rozbudowaną biurokrację i wysokie

opodatkowanie. Z czynników zewnętrznych negatywny wpływ miało zerwanie łańcucha dostaw w czasie pandemii Covid-19 w 2020 r. oraz znaczący wzrost kosztów energii po napaści Rosji na Ukrainę w 2022 r.

Ekspertci podkreślają, że spadek udziału eksportu Niemiec jest obecnie specyficznym niemieckim fenomenem. Jeszcze w latach 2001–2016 Niemcy wyróżniały się pozytywnie na tle takich gospodarek, jak Francja, Wielka Brytania, USA czy pozostałe państwa strefy euro, które traciły udziały w eksporcie ze względu na malejącą konkurencyjność w zakresie średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie produktów. Był to efekt tzw. szoku chińskiego, który wówczas nie dotknął w porównywalnym stopniu gospodarki Niemiec. Z kolei obecnie Niemcy przeżywają swój „szok chiński”, podczas gdy Francji i pozostałym gospodarkom strefy euro udało się ustabilizować poziom eksportu, a USA nawet zwiększyć udziały. Od 2019 r. można obserwować negatywny związek między spadkiem udziału Niemiec w globalnym eksporcie a wzrostem udziału eksportu chińskiego u najważniejszych partnerów handlowych Niemiec. Analitycy rekomendują następujące reformy: aktywną politykę w celu pozyskiwania fachowców poza granicami kraju, zwiększenie bodźców zachęcających do dłuższej pracy zawodowej, zmniejszenie obciążenia przedsiębiorstw przez biurokrację oraz wprowadzenie podatkowych bodźców dla inwestycji prywatnych w start-upy, jak również w badania i rozwój. Zwracają też uwagę na konieczność reformy systemu zabezpieczeń społecznych w celu ograniczenia wzrostu kosztów płac. W ocenie autorów część działań rządu federalnego zmierza we właściwym kierunku, ale nadal istnieje duża potrzeba reform w obszarze związanym z wyzwaniami demograficznymi. (J. Schulz)

→ [*Deutsche Exportkrise: Bundesbank-Studie enthüllt Ursachen*](#)

WIADOMOŚCI

🕒 **Plan restrukturyzacji Volkswagena**

Sytuacja w VW ponownie jest poważna: zapowiedziane pakiety oszczędnościowe nie wystarczą, aby zapewnić firmie stabilną przyszłość. Prezes Olivier Blume planuje kompleksową restrukturyzację w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy. Z kolei dyrektor finansowy Arno Antlitz stwierdził na wewnętrznym spotkaniu z menedżerami średniego szczebla, że pakiety oszczędnościowe o wartości miliardów dolarów i likwidacja dziesiątek tysięcy miejsc pracy pomagają, lecz nie w takim stopniu, aby największy producent samochodów w Europie wrócił na właściwe tory. Dodał, że zyski grupy spadły o 30%, a w przypadku luksusowej marki Porsche spadły one nawet o 91%. Tylko dzięki drastycznym cięciom kosztów VW jak dotąd uniknął deficytu. Jednakże pomimo cięć firmie ledwo udaje się pokryć dodatkowe koszty związane z amerykańskimi cłami, koniecznymi inwestycjami w silniki spalinowe i rozwojem oprogramowania. Wyzwaniem jest też przestarzała struktura decyzyjna, która oddziałuje na różne marki (w tym Škodę), jak i wpływ lokalnych polityków, np. z Dolnej Saksonii, których „obchodzą tylko miejsca pracy, a nie kondycja całej firmy”. Jedną z propozycji zarządczych jest wydzielenie głównej marki Volkswagen, tak by funkcjonowała podobnie jak Audi czy Porsche. Dzięki temu poszczególne marki mogłyby swobodniej kształtować swoją działalność. Taki ruch oznaczać jednak będzie, że bez specjalnego statusu marki VW wpływy rady zakładowej VW prawdopodobnie się skurczą. Niektórzy członkowie

zarządu spodziewają się oporu ze strony przedstawicieli pracowników. Obecnie zakłady produkcyjne VW mogą wytworzyć do 14 mln samochodów rocznie. Ostatnio jednak liczba ta wynosiła zaledwie 9 mln. W perspektywie średnioterminowej możliwe jest jej zwiększenie do 10 mln, co ciągle oznacza problem z przeskalowaniem mocy produkcyjnych.

→ [Welt, Inside Volkswagen – An diesem riskanten Umbauplan arbeitet der VW-Vorstand im Verborgenen](#)

🕒 **Niskie prędkości niemieckich sieci komórkowych**

Kiedy Niemcy wprowadziły „piątą” generację telefonii komórkowej w 2019 r., były jednym z pierwszych państw, które tego dokonały. Mimo to niemieccy użytkownicy sieci komórkowej 5G mogą korzystać jedynie ze stosunkowo przeciętnych prędkości. Według analizy przeprowadzonej przez dostawcę usług branżowych Opensignal, prędkość pobierania danych w Niemczech osiągnęła 144 megabity na sekundę (Mb/s) w 2024 r. W porównaniu z wieloma krajami uprzemysłowionymi, jak wskazuje Opensignal, Niemcy pozostają pod tym względem daleko w tyle. Tylko Włochy i Wielka Brytania mają wolniejszą sieć 5G. Co zaskakujące, państwem modelowym we wprowadzaniu 5G jest Brazylia, gdzie użytkownicy mogą pobierać dane z prędkością 349 Mb/s. Choć należy dodać, że z uwagi na ogromne rozmiary kraju w pierwszej kolejności infrastruktura została rozbudowana w miastach i gęsto zaludnionych regionach. Brazylijska sieć jest jednak zawodna, brak zasięgu pojawiał się przez 2,4% czasu. W Niemczech wskaźnik ten wynosi zaledwie 0,9%, lecz Japonia i USA osiągają lepsze od Niemiec wyniki. Badania Opensignal dowodzą, że wynika to z faktu, iż dla klienta amerykańskiego niezawodność jest bardzo ważnym czynnikiem wyboru dostawcy usług komunikacyjnych.

→ [Handelsblatt, So schneidet Deutschlands Mobilfunk im internationalen Vergleich ab](#)

🕒 **Problemy kompetencyjne blokują politykę innowacyjności**

Sierpień przyniósł intensywne rundy negocjacji pomiędzy poszczególnymi ministerstwami w odniesieniu do podziału kompetencji dotyczących polityki innowacyjności. Za owocne uznano w szczególności negocjacje pomiędzy Ministerstwem Cyfryzacji i Modernizacji Państwa kierowanym przez Karstena Wildbergera (CDU) i Ministerstwem Środowiska, Ochrony Klimatu, Przyrody i Bezpieczeństwa Jądrowego zarządzanym przez Carstena Schneidera (SPD). Wildberger będzie odpowiedzialny za politykę wsparcia start-upów, a Schneiderowi został powierzony departament ds. klimatu z Ministerstwa Gospodarki i Energii. Problemem pozostaje podział kompetencji pomiędzy Ministerstwem Badań Naukowych, Technologii i Przestrzeni Kosmicznej, na którego czele stoi minister Dorothee Bär (CSU), a Ministerstwem Gospodarki i Energii prowadzonym

przez Katherine Reiche. Fundamentalne zadania związane z krajową i międzynarodową polityką innowacji i technologii miały trafić do resortu kierowanego przez D. Bär. Jednak nie można pominąć faktu, że Ministerstwo Gospodarki i Energii finansowało liczne programy (w tym badawcze), które pozostawały w gestii nie tylko departamentu innowacji, ale także innych, jak np. departamentu małych i średnich przedsiębiorstw. Spór dotyczy zatem głównych obszarów finansowania, w tym takich, jak: Centralny Program Innowacji dla MŚP (ZIM), Wspólny Program Badań Przemysłowych (IGF) oraz Finansowanie Badań w Regionach Słabych Strukturalnie (Inno-Kom). Budżety tych programów wynoszą od 558 mld do 246 mln euro. Z kolei budżet Ministerstwa Badań Naukowych jest relatywnie niewielki jak na zakres zadań powierzonych do realizacji. Minister Bär nie udało się także uzyskać większego finansowania w trakcie negocjacji budżetowych. Bär pozostaje ponadto pod presją ze strony ministra ds. cyfryzacji Karstena Wildbergera, który chciałby uzyskać wpływ na politykę innowacji poprzez przejęcie odpowiedzialności za „gigafabryki” AI i centra technologiczne. Problem w tym, że tym zagadnieniem powinno zajmować się Ministerstwo Nauki. Kolejny spór kompetencyjny wywołuje kontrola nad centralnym dostawcą usług informatycznych dla rządu federalnego (ITZ Bund). Wcześniej sprawy te podlegały Ministerstwu Finansów, a obecnie przekazane zostały do Ministerstwa Cyfryzacji i Modernizacji Państwa. Mnożące się spory kompetencyjne negatywnie wpływają na pracowników ministerstw, których sytuacja zawodowa stała się niepewna po rozpadzie koalicji sygnalizacji świetlnej w 2024 r. Strony zapewniają, że poszukuje się jak najszybciej realnych rozwiązań i porozumień administracyjnych, jednakże przedłużające się rundy negocjacji wskazują na istotną trudność w znalezieniu kompromisów.

[Handelsblatt, Wer wird die wahre Innovationsministerin?](#)

KALENDARium

DATA	MIEJSCE	WYDARZENIE
01.07.2025	Berlin	Ministerstwo Gospodarki i Energii (BMWE) wraz z Ministerstwem Finansów oraz Bankiem Rozwoju (KfW) uruchomiły specjalne linie kredytowe dla sektora MŚP – <i>ERP-Förderkredit Digitalisierung</i> oraz <i>ERP-Förderkredit Innovation</i> . Pożyczka do 7,5 mln euro może być przeznaczona na proste działania digitalizacyjne lub innowacje produktowe. W przypadku wprowadzania nowych technologii (np. SI) można otrzymać pożyczkę do 25 mln euro.
01.07.2025	Berlin	Dzięki poprawie w zakresie dostaw gazu minister Katharina Reiche obniżyła stopień alarmu gazowego do tzw. poziomu wczesnego ostrzegania.
02.07.2025	Berlin/Amsterdam	Rząd federalny zatwierdził podpisanie umowy z rządem Królestwa Niderlandów w sprawie rozwoju transgranicznych złóż węglowodorów na Morzu Północnym (tzw. umowa unitaryzacyjna).

04.07.2025	Berlin	Ministerstwo Gospodarki i Energii rozpoczęło konsultacje z krajami związkowymi i stowarzyszeniami w sprawie Ustawy o Przyspieszeniu Rozwoju Energii Geotermalnej (GeoBG).
10.07.2025	Berlin	Ministerstwo Gospodarki i Energii opublikowało raport końcowy z realizacji projektu badawczego „Ewaluacja programów EFRR w okresie finansowania 2014-2020 w Niemczech”. Według raportu fundusze regionalne przyczyniły się do wzrostu zatrudnienia, zmniejszenia emisji CO ₂ oraz zwiększenia innowacyjności firm.
10.07.2025	Rzym	Sekretarz stanu Thomas Steffen reprezentował RFN na konferencji dotyczącej odbudowy Ukrainy. Niemcy koncentrowali się w swoim przekazie na bezpieczeństwie energetycznym Ukrainy.
10.07.2025	Berlin	Ministerstwo Gospodarki i Energii sfinansuje dziesięć start-upów wysokich technologii w ramach inicjatywy „Made in Germany”. Każda z wybranych firm otrzyma do 10 mln euro.
14.07.2025	Berlin	Rząd federalny przedłużył okres finansowania sieci transformacyjnych i centrów transformacyjnych do końca 2026 r. Instytucje te wspierają np. transformację łańcuchów dostaw w przemyśle samochodowym. Obecnie istnieje 26 sieci transformacji.
21.07.2025	Berlin	Ministerstwo Gospodarki i Energii przy udziale pełnomocnika rządu krajowego Bawarii ds. redukcji biurokracji Waltera Nussela i przedstawicieli branży przeprowadziło praktyczny przegląd branży hotelarskiej mający na celu redukcję obciążeń biurokratycznych.
22.07.2025	Berlin	Ministerstwo Gospodarki i Energii wraz z krajami związkowymi Nadrenią-Palatynatem i Hesją wspierają dwa powiązane projekty inwestycyjne dotyczące litu. Firma Vulcan Energy inwestuje łącznie 690 mln euro w projekty w Hesji i Nadrenii-Palatynacie, z czego 103,6 mln euro wsparcia zapewnia rząd federalny.
23.07.2025	Berlin	Rząd federalny zatwierdził przygotowany przez Ministerstwo Gospodarki i Energii oraz Ministerstwo Obrony projekt ustawy o przyspieszonym planowaniu i zamówieniach publicznych dla Bundeswehry.
23.07.2025	Berlin	Rząd federalny zatwierdził rządowe projekty aktów prawnych dotyczących umów o ochronie inwestycji UE z Singapurem i Wietnamem. Projekty dotyczą standardów ochrony inwestycji oraz reformy procedury rozstrzygania sporów.
24.07.2025	Berlin	Rząd federalny zatwierdził projekt budżetu na 2026 r. Z tego około 8 mld euro zostanie przeznaczone na indywidualny budżet BMWi, prawie 29 mld euro na Fundusz na rzecz Klimatu i Transformacji (KTF), a 7 mld euro na Fundusz

		Infrastruktury i Neutralności Klimatycznej.
28.07.2025	Berlin/Ottawa	Rozpoczęto konsultacje rynkowe w sprawie wspólnego niemiecko-kanadyjskiego przetargu w ramach H2Global. Ministerstwo Gospodarki i Energii przeznaczy na ten cel 200 mln euro z Funduszu Klimatycznego i Transformacyjnego (KTF).
30.07.2025	Berlin	Według projektu budżetu na 2026 r. Ministerstwo Gospodarki i Energii otrzyma 65 mld euro.
30.07.2025	Berlin	Rząd federalny zatwierdził projekt ustawy o Planie Gospodarczym MŚP 2026. Małe i średnie przedsiębiorstwa będą mogły korzystać z niskooprocentowanego finansowania o wartości 12 mld euro w 2026 r.
01.08.2025	Berlin	Christoph Ploß, koordynator rządu federalnego ds. gospodarki morskiej i turystyki przedstawił program dla turystyki. Zapowiedział uelastycznienie czasu pracy oraz zmniejszenie obciążeń biurokratycznych. Zamierza także budować markę Niemiec jako destynacji turystycznej.
05.08.2025	Berlin	Zaprezentowany został plan zmniejszenia udziału chińskich magnesów trwałych w turbinach wiatrowych przygotowany wspólnie przez przedstawicieli europejskiego przemysłu wiatrowego oraz niemieckie Ministerstwo Gospodarki.
06.08.2025	Berlin	Sekretarz stanu Thomas Steffen zasięgnął opinii organu doradczego – Startup Germany Circle. Rozmowy dotyczyły nowej strategii rządu federalnego w zakresie start-upów i scale-upów.
06.08.2025	Berlin	Rząd federalny przyjął projekt ustawy o składowaniu dwutlenku węgla. Ustawa ma na celu umożliwienie stosowania CCS (wychwytywania i składowania dwutlenku węgla) i CCU (wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla), a także transportu i składowania CO ₂ . Rząd przyjął także projekt ustawy o przyspieszeniu udzielania zamówień publicznych.
06.08.2025	Berlin	Rząd federalny przyjął pakiet projektów ustaw energetycznych, w tym ustawy znoszącej opłaty za magazynowanie gazu,
12.08.2025	Berlin	Ministerstwo Gospodarki i Energii uruchomiło miesięczny proces konsultacji interesariuszy w ramach nowej strategii rządu federalnego na rzecz start-upów i scale-upów
12.08.2025	Brema, Bremerhaven	Koordynator rządu federalnego ds. gospodarki morskiej i turystyki Christoph Ploß rozpoczął kilkudniową wizytę w niemieckich portach i stoczniach, gdzie deklarował przeznaczenie dodatkowych środków finansowych na rozbudowę infrastruktury portowej.
23.08.2025	Berlin	W czasie odbywających się w Ministerstwie Gospodarki i Energii „drzwi otwartych” liczne agendy ministerstwa

		prezentowały swoją działalność.
26.08.2025	Berlin/Ottawa	Minister Katherina Reiche oraz jej kanadyjski odpowiednik minister Tim Hodgson podpisali wspólną deklarację w sprawie surowców krytycznych. Kanada jest jednym z najważniejszych krajów górniczych na świecie, w których wydobywa się m.in. kobalt, grafit, lit, nikiel i miedź oraz planuje pozyskiwanie metali ziem rzadkich.

